

Bản tin **N****NG**

Số **8**

***“Người đàn ông tốt”
và người có hành vi bạo lực với phụ nữ
nên có mặt trong các bài viết như thế nào?***

**Bạo lực tình dục và một số thông tin
cho các nhà báo**

OXFAM

I - VIẾT CHÂN DUNG NGƯỜI GÂY RA BẠO LỰC CÓ NHẠY CẢM GIỚI

Trong thời gian vừa qua, đã xảy ra một vụ án bạo lực gia đình nghiêm trọng mà hậu quả là nạn nhân đã chết với thân thể đầy thương tích. Ngay lập tức, hàng loạt báo đã đưa tin về vụ việc này với góc nhìn khác nhau. Tiêu đề các bài báo được chia sẻ phổ biến nhất là “Thanh tra kho bạc giết vợ vì vợ mặc váy ngắn”, “Giết vợ vì cãi chồng mặc váy ngắn”.

Luật phòng chống bạo lực gia đình, Luật Bình đẳng giới ra đời đã khá lâu. Các tài liệu hướng dẫn cho phóng viên viết về vấn đề này cũng được phổ biến khá nhiều. Trong cuốn cẩm nang dành cho các nhà báo, CSAGA cũng đã có những lưu ý khi đặt tiêu đề bài báo viết về bạo lực gia đình.

Nhưng xem ra chẳng khi nào là đủ. Trong vụ việc thanh tra kho bạc ở Hải Dương giết vợ, chúng tôi xin lưu ý mấy điểm như sau:

- 1 Giật tit báo theo cách viết “nguyên nhân- kết quả” như: “giết vợ vì mặc váy ngắn” sẽ vô tình biện minh cho kẻ giết người và đổ lỗi cho nạn nhân. Thái độ tức tối với việc vợ mặc váy ngắn của hung thủ chỉ chứng tỏ lỗi suy nghĩ gia trưởng, cách ứng xử độc đoán của anh ta.

Nhà báo nên khai thác khía cạnh muốn kiểm soát vợ của người đàn ông trong câu chuyện này để người đọc có thể rút ra bài học cho mình thay vì đổ lỗi cho nạn nhân đã không nghe lời hung thủ.

- 2 Giết vợ vì “tội cãi chồng”. Cách lý giải này còn tệ hơn, khiến người đọc có cảm giác người đáng lên án là người vợ. Mặt khác, khi sử dụng từ “cãi”, phóng viên vô tình đặt vị trí người vợ đương nhiên phải thấp hơn chồng, việc “nghe lời” chồng mới là cách cư xử đúng để không bị giết.
- 3 Hầu hết các báo ít khai thác tình trạng bị đánh đập có hệ thống của người vợ trước đó. Một vài bài báo có nêu thông tin từ đồng nghiệp của nạn nhân về những trận đòn trong quá khứ, nhưng hầu như không khai thác sâu.

- 4 Hầu hết các báo không có các box đi kèm về cách quản lý cơn nóng giận dành cho những người dễ nổi nóng, chỉ có 1 bài của Vietnamnet về cách chạy thoát khi sống với người chồng vũ phu.
- 5 Việc trong nhà có con cái khi cặp vợ chồng này xảy ra bạo lực, không báo nào khai thác và tìm cách đưa thông tin: các em cần làm gì khi thấy bố mẹ xảy ra bạo lực?
- 6 Chân dung người gây ra bạo lực trong nhiều bài báo về vụ việc này được nhắc đến “tốt”, “đảm”, “thạc sĩ”. Khi bạn nhấn mạnh những phẩm chất này, là bạn vô tình bào chữa cho kẻ gây tội ác. Ai cũng có thể trở thành kẻ phạm tội. Khía cạnh gia trưởng của hung thủ hầu như không được khai thác.

Chúng tôi tin rằng, nếu có những bài báo cung cấp thông tin hữu ích cho các cặp vợ chồng, cho trẻ em trong những ngôi nhà bạo lực, thì bài báo sẽ được nhiều người thích/tìm đọc hơn là những lời kể ngắn gọn về vụ giết người.

Chúng tôi cũng tin rằng, các nhà báo có thể nhân vụ việc này mà gửi lời cảnh báo đến nhiều người khi thấy bạn, đồng nghiệp mình bị bạo lực nhiều lần, cũng như với hàng xóm và gia đình những phụ nữ từng/đang bị chồng kiểm soát/gây bạo lực.

Chúng tôi cũng tin rằng, nếu khía cạnh gia trưởng, kiểm soát thành viên khác trong gia đình được cảnh báo trong các bài báo này, thì nhiều người đàn ông sẽ phải giật mình xem lại bản thân. Vì để sống hạnh phúc, đúng pháp luật, tôn trọng người khác thì “tốt” với những người xung quanh, và “thạc sĩ” không phải là yếu tố đủ.

II - MỘT SỐ THÔNG TIN VỀ BẠO LỰC TÌNH DỤC

Trong thời gian qua, chúng tôi đã có một số bản tin nóng về bạo lực tình dục và cách viết của báo chí hiện nay. Trong bản tin này chúng tôi xin cung cấp thêm một số kiến thức cập nhật về chủ đề này để các bạn tham khảo.

Theo định nghĩa của tổ chức Y tế Thế giới thì:

“Bạo lực tình dục được xác định là bất cứ hành vi tình dục nào, bất cứ ý

định thực hiện hành vi bạo lực tình dục nào , bất cứ bình luận hoặc thúc đẩy không mong muốn về tình dục, hoặc bất cứ hành động buôn bán, chuyên chở một người nhằm cưỡng bức người đó quan hệ tình dục, gây ra bởi bất cứ ai có hay không có mối quan hệ thân thiết với nạn nhân trong bất kỳ bối cảnh nào, bao gồm cả gia đình và nơi làm việc.”(WHO)

Theo định nghĩa Chính Phủ Anh đưa ra, thì “*bạo lực tình dục là hình thức bạo lực cực kỳ nghiêm trọng bao gồm cưỡng hiếp, và mọi hình thức tấn công tình dục khác lên phụ nữ và trẻ em gái, đàn ông và trẻ em trai. Nó ảnh hưởng nghiêm trọng tới thể chất và tinh thần, gây hậu quả không chỉ cho nạn nhân mà còn đối với người những người phải chứng kiến và gây ra một tác động nặng nề trong cộng đồng và toàn bộ dân cư”.* (Luật hình sự của Hợp chủng quốc Hoa Kỳ)

Bạo lực tình dục được Công ước về quyền con người coi là sự vi phạm nghiêm trọng đến quyền con người.

Khái niệm tại Việt Nam

Hiện tại, khái niệm “Bạo lực tình dục” chưa được luật hóa tại Việt Nam. Một số hành vi bạo lực tình dục được nhắc đến rải rác trong một số văn bản luật. Tuy nhiên, chưa có một định nghĩa được coi là chính thức về chủ đề này.

Định nghĩa về bạo lực tình dục chỉ đang nằm rải rác trong các tài liệu hướng dẫn của các trung tâm hoạt động về bạo lực trên cơ sở giới, không đồng nhất và không phải là khái niệm chính thức được pháp luật thừa nhận.

Một số hành vi liên quan đến bạo lực tình dục vẫn được định nghĩa theo cách hiểu cũ không còn phù hợp. Có thể ví dụ trong luật hình sự, khái niệm về “giao cấu” vẫn theo hướng dẫn năm 1967: là sự cạy sát dương vật vào bộ phận sinh dục người phụ nữ.

Quấy rối tình dục lần đầu tiên được đưa vào luật lao động của Việt Nam có hiệu lực 2013, nhưng không có khái niệm rõ ràng chỉ ra thế nào là quấy rối tình dục.

Trong cẩm nang của Ngôi nhà Bình yên, một cơ sở tạm lánh cho nạn nhân bị bạo lực có định nghĩa như sau: “*Bạo hành tình dục là bất kỳ hành vi cố ý nào quấy rối tình dục, ép buộc hay dùng thủ đoạn để lừa người khác có những hoạt động tình dục trái với mong muốn của họ, kể cả các*

trường hợp chưa thực hiện được hành vi tình dục, chưa có giao hợp, hay chưa có hậu quả xấu về sức khỏe tình dục. Hành vi ép buộc về tình dục có thể xảy ra cả trong hôn nhân - giữa vợ và chồng, kể cả sau khi đã ly thân, ly hôn, và cả trong tình yêu - giữa hai người yêu nhau. Bạo hành tình dục thường đi kèm cả cả bạo hành thể chất và/ hoặc bạo hành tinh thần, vì vậy cũng có thể xếp hành vi bạo hành tình dục vào nhóm hành vi bạo hành thể chất và nhóm hành vi bạo hành tinh thần”. ([http://ngo-inhabinhvien.com/imgs/magazine/files/035161727655302Nhung_cau_hoi_thuong_gap_ve_Bao_luc_gia_dinh\[1\].pdf](http://ngo-inhabinhvien.com/imgs/magazine/files/035161727655302Nhung_cau_hoi_thuong_gap_ve_Bao_luc_gia_dinh[1].pdf))

Các tội danh như hiếp dâm, hiếp dâm trẻ em, cưỡng dâm, giao cấu với trẻ em, dâm ô với trẻ em được định nghĩa và quy định tội danh trong các điều 111, 112, 113, 114, 115 của Bộ Luật hình sự.

Luật Lao động có chỉ ra tội danh “quấy rối tình dục” nhưng không có định nghĩa và liệt kê các hành vi cụ thể.

Nghị định 73, điều 7, chương II có quy định hình phạt từ 100 - 200 ngàn đồng cho người có “cử chỉ, lời nói thô bạo khiêu khích, trêu ghẹo, xúc phạm danh dự, nhân phẩm của người khác”. Trong thực tế, hầu như không có nạn nhân báo cáo về tội danh này.

Luật Hôn nhân và gia đình điều 21 có ghi: “vợ chồng có nghĩa vụ tôn trọng, giữ gìn và bảo vệ danh dự, nhân phẩm, uy tín cho nhau” điều này có thể gây ra những ngăn cản ngoài ý muốn cho việc tố cáo các hành vi xúc phạm, bạo lực từ vợ hoặc chồng bao gồm bạo lực tình dục. Đặc biệt đối với vấn đề tình dục, được coi là chuyện riêng tư liên quan đến nhân phẩm danh dự và các quan niệm truyền thống thì điều khoản trên có thể là tăng thêm một trở ngại cho việc tố cáo.

Luật Phòng chống bạo lực gia đình nghiêm cấm các hành vi bạo lực tình dục (được định nghĩa là cưỡng ép quan hệ tình dục), và trong chỉ dẫn cũng không nêu chi tiết.

Tất cả những quy định trên chứng tỏ nỗ lực, cố gắng của những nhà làm luật, tuy nhiên nó chưa thể hiện được sự mạnh mẽ và đầy đủ của pháp luật với nạn nhân bạo lực tình dục.

Liên hệ:

Xin vui lòng gửi phản hồi hoặc đăng ký nhận bản tin theo địa chỉ:

Chị Phạm Phương Lê - Cán bộ dự án “Giới và Truyền thông” của CSAGA
- OXFAM

Điện thoại: 0986 998 637

Email: phuongle@csaga.org.vn

HOTLINE

Cung cấp các thông tin về bạo lực giới
cho các nhà báo, cán bộ xã hội

(04) 3 775 9333